

**УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра “Менеджмент на транспорті”

ПРОГРАМА КУРСУ

з дисципліни

**«АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ»**

Харків 2011

Програму курсу розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри “Менеджмент на транспорті” 24 лютого 2009 року, протокол № 6.

Укладачі:

доценти О.І. Зоріна,
О.Л. Васильєв

Рецензент

проф. Н.В. Чебанова

ЗМІСТ

Вступ	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Аналіз обсягових показників діяльності залізниці та ефективності використання її основних фондів	6
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 Аналіз використання трудових ресурсів, експлуатаційних витрат та фінансових результатів діяльності залізниці	7
Теми практичних занять	8
Самостійна робота	9
Список літератури	12

ВСТУП

Забезпечення ефективного функціонування залізничного транспорту потребує економічно обґрунтованого управління його діяльністю, яке визначається вмінням її аналізувати. За допомогою економічного аналізу вивчаються тенденції розвитку, глибоко та системно досліджуються фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовуються плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, створюється економічна стратегія його розвитку.

Економічний аналіз господарської діяльності структурних підрозділів та підприємств залізничного транспорту є науковою базою прийняття управлінських рішень. Для їх обґрунтування необхідно виявляти та прогнозувати існуючі та потенційні проблеми, виробничі та фінансові ризики, визначати вплив рішень, що приймаються, на рівень ризиків та доходів структурних підрозділів та підприємств залізничного транспорту. Тому оволодіння методикою мікроекономічного аналізу менеджерами всіх рівнів є складовою частиною їх професійної підготовки.

Завданнями економічного аналізу є всебічне, системне вивчення умов і результатів їх діяльності. Економічний аналіз на підприємстві має об'єктивно оцінити стан виробництва, виявити досягнення і недоліки в роботі, а також причини їх виникнення, розрахувати резерви та визначити можливості економічного зростання і, виходячи з цього, розробити рекомендації для подальшого розвитку підприємства.

Програму вивчення варіативної дисципліни “Аналіз виробничо-господарської діяльності залізниці” складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю “Менеджмент організацій”. Програма охоплює всі змістові модулі, визначені в анотації дисципліни, яка наведена у варіативній частині освітньо-професійної програми бакалавра та спеціаліста.

Предметом вивчення дисципліни є господарська діяльність підприємств залізничного транспорту.

Основною метою викладання дисципліни “Аналіз виробничо-господарської діяльності залізниці” є формування у студентів аналітичного творчого мислення шляхом опанування теоретичних основ аналізу господарської діяльності і набуття навичок, необхідних у практичній роботі.

Студенти повинні розуміти сутність економічних явищ і процесів, їхні взаємозв'язки і взаємозалежність, вміти їх деталізувати, систематизувати і моделювати, визначати вплив факторів, оцінювати досягнуті результати, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємства.

Дисципліна “Аналіз господарської діяльності” базується на вивченні таких дисциплін: “Організація виробництва”, “Економіка підприємства”, “Економіка транспорту”, “Статистика”, “Маркетинг”, “Планування на підприємствах залізничного транспорту”, “Теорія економічного аналізу”, “Бухгалтерський облік”. Економічний аналіз є тією галуззю знань, яка найкраще об'єднує всі дисципліни, що вивчаються студентами економічних спеціальностей. Він забезпечує інтегроване, широке розуміння виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Згідно з навчальним планом обсяг аудиторної та самостійної роботи такий: лекції (теоретична підготовка) – 36 годин, практичні заняття – 36 годин, курсова робота – 20 годин, самостійна робота – 33 години, індивідуальна робота – 11 годин. Формою контролю дисципліни є іспит.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Аналіз обсягових показників діяльності залізниці та ефективності використання її основних фондів

ТЕМА 1 Зміст, предмет, завдання і види економічного аналізу (2 години)

- 1.1 Зміст і предмет економічного аналізу
- 1.2 Показники, що використовуються в економічному аналізі, їх взаємозв'язок

ТЕМА 2 Прийоми та методи економічного аналізу (4 години)

- 2.1 Прийоми аналізу економічних явищ
- 2.2 Сутність методів економічного аналізу. Їх класифікація та зміст
- 2.3 Математичні методи економічного аналізу

ТЕМА 3 Аналіз обсягових показників діяльності залізниці (4 години)

- 3.1 Завдання аналізу
- 3.2 Методика аналізу
- 3.3 Аналіз роботи залізниці в тоннах і вагонах
- 3.4 Аналіз вантажообороту
- 3.5 Аналіз пасажирообороту
- 3.6 Основні фактори, які впливають на обсягові показники

ТЕМА 4 Аналіз ефективності використання основних фондів залізниці (2 години)

- 4.1 Завдання аналізу
- 4.2 Основні показники та методика аналізу
- 4.3 Етапи аналізу основних фондів
- 4.4 Фактори, що впливають на ефективність використання основних фондів

ТЕМА 5 Аналіз ефективності використання рухомого складу (6 годин)

- 5.1 Аналіз ефективності використання вагонів
- 5.2 Аналіз якісних показників використання локомотивів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Аналіз використання трудових ресурсів, експлуатаційних витрат та фінансових результатів діяльності залізниці

ТЕМА 6 Аналіз використання трудових ресурсів

(6 годин)

- 6.1 Завдання аналізу
- 6.2 Етапи аналізу
- 6.3 Аналіз продуктивності праці
- 6.4 Аналіз фонду оплати праці

ТЕМА 7 Аналіз експлуатаційних витрат та собівартості перевезень (4 години)

- 7.1 Мета аналізу
- 7.2 Об'єкти аналізу
- 7.3 Етапи аналізу
- 7.4 Оцінка впливу окремих факторів на експлуатаційні витрати
- 7.5 Резерви зниження витрат та собівартості перевезень

ТЕМА 8 Аналіз фінансових результатів діяльності залізниці (6 годин)

- 8.1 Мета та інформаційні джерела аналізу, показники, які аналізуються
- 8.2 Етапи аналізу
- 8.3 Факторний аналіз доходів
- 8.4 Аналіз прибутку від перевезень. Резерви підвищення прибутку
- 8.5 Резерви підвищення прибутку залізниці
- 8.6 Оцінка ефективності діяльності залізниці

ТЕМА 9 Аналіз фінансового стану залізниці (2 години)

- 9.1 Інформаційні джерела аналізу
- 9.2 Методика аналізу

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- 1 Значення та завдання аналізу господарської діяльності на залізничному транспорті.
- 2 Методи елімінування. Метод різниць.
- 3 Метод ланцюгових підстановок.
- 4 Метод вияву структурних підстановок.
- 5 Метод корегування.
- 6 Аналіз обсягових показників діяльності залізниць.
- 7 Аналіз якісних показників діяльності залізниці. Аналіз показників використання локомотивів.
- 8 Аналіз показників використання вагонів.
- 9 Аналіз обороту вагона.
- 10 Аналіз використання трудових ресурсів. Аналіз контингенту, продуктивності праці.
- 11 Аналіз використання трудових ресурсів. Аналіз фонду оплати праці та середньомісячної заробітної плати.
- 12 Аналіз експлуатаційних витрат. Визначення зміни експлуатаційних витрат під впливом чинників, що визначають рівень собівартості перевезень.
- 13 Аналіз витрат структурних підрозділів залізниці.
- 14 Аналіз доходів від вантажних перевезень.
- 15 Аналіз доходів від пасажирських перевезень.
- 16 Аналіз фінансових результатів діяльності залізниці. Аналіз прибутку та рентабельності.
- 17 Аналіз ефективності використання основних фондів.
- 18 Аналіз показників ефективності використання основних фондів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1 Підготовка доповідей за темами:

“Методика аналізу доходів від підсобно-допоміжної діяльності на залізничному транспорті” – 2 години;

“Аналіз якісних показників пасажирських перевезень (населеність вагона, рухливість населення)” – 2 години;

“Можливість використання методів елімінування для аналізу якісних показників плану пасажирських перевезень” – 2 години;

“Аналіз показників використання матеріальних ресурсів залізниць” – 2 години;

“Аналіз функціонування малодіяльних ділянок залізниці” – 2 години;

“Методика аналізу стану інфраструктури залізничного транспорту” – 2 години;

“Методика аналізу пасажиропотоку приміських перевезень” – 2 години;

“Методи та принципи функціонально-вартісного аналізу” – 2 години;

“Особливості використання функціонально-вартісного аналізу на залізничному транспорті” – 2 години.

2 Підготовка доповіді (5 годин) та тез доповідей (10 годин) на студентську науково-технічну конференцію академії за одною з тем:

“Аналіз функціонування малодіяльних ділянок залізниці”;

“Методика аналізу стану інфраструктури залізничного транспорту”;

“Методика аналізу пасажиропотоку приміських перевезень”;

“Методи та принципи функціонально-вартісного аналізу”;

“Особливості використання функціонально-вартісного аналізу на залізничному транспорті”.

3 Виконання курсової роботи за етапами:

- на кінець I модуля необхідно забезпечити виконання таких розділів проекту: «Аналіз кількісних показників роботи залізниці» та «Аналіз якісних показників роботи залізниці»;
- на кінець II модуля – виконання курсового проекту в цілому.

Оцінювання знань студентів з дисципліни

Наприкінці кожного модуля студенти отримують підсумкову оцінку (у балах). При її визначенні враховується кількість балів, які отримано студентами: на практичних заняттях; за виконання етапів курсової роботи; за виконання самостійної роботи. Також враховується кількість пропусків студентами лекційних та практичних занять з неповажних причин.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами оцінювання модулів.

На підставі існуючих в УкрДАЗТ вимог до оцінювання знань студентів, може застосовуватись підсумкова форма оцінювання знань студентів з дисципліни – іспит.

В таблиці 1 наведена шкала оцінювання знань студентів.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни «Аналіз господарської діяльності на залізничному транспорті»

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – безпомилкове виконання всіх вимог	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – виконання вище середнього рівня	82-89	B
	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю недоліків	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або скласти іспит (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Экономика железнодорожного транспорта: Учеб. для вузов /И.В.Белов, В.Г. Галабурда, В.Ф. Данилин и др.; Под ред. И.В. Белова. – М.:Транспорт, 1989.

2 Экономика железнодорожного транспорта: Учеб. для вузов ж.-д. трансп. / М.Н. Беленький, В.А. Дмитриев, А.И. Журавлев и др.; Под ред. В.А.Дмитриева и Ф.П. Мулюкина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Транспорт, 1985.

3 Экономика железнодорожного транспорта: Учеб. для вузов ж.-д. трансп. / И.В. Белов, Н.П. Терешина, В.Г. Галабурда и др., Под ред. Н.П. Терешиной, Б.М. Лapidуса, М.Ф. Трихункова. - М.:УМК МПС России, 2001.

4 Пасічник В.І. Теоретичні основи економіки експлуатаційної діяльності залізниць. – К.: 2003. – С. 96-97.

5 Беленький М.Н., Силаев Н.И. Экономика и планирование эксплуатационной работы на железнодорожном транспорте. – М.: Транспорт, 1986. – 215 с.

6 Гизатуллина В.Г., Пустоход О.И., Быченко О.Г., Бойко И.Г. Анализ производственно-финансовой деятельности железной дороги. – Мн.: Выш. шк., 1989. – 141 с.

7 Анализ хозяйственной деятельности железных дорог / Под ред. Н.Г. Винниченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Транспорт, 1982. – 335 с.

8 Дикань В.Л., Козинець А.С., Чупирь Т.Я. Економічний аналіз ефективності діяльності залізниці / Навч. посіб. – За ред. В.Л. Диканя. – Харків: ПП “Нове слово”, 2004. – 164 с.

9 Анализ хозяйственной деятельности предприятий железнодорожного транспорта: Учеб. для техникумов ж.-д. трансп. / Н.Я. Клещ, М.М. Толкачева, И.С. Лысенко, С.А. Никулин; Под ред. Н.Я. Клеща. – М.: Транспорт, 1987.

10 Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. для студентів вузів / За ред. К.Д. Гурової. – Харків: АТЗТ “-Харків”, 2001.

11 Савицкая Г.В. Экономический анализ. – М.: Новое знание, 2004. – 640 с.

- 12 Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 288с.
- 13 Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. – К.: КНЕУ, 1999. – 132 с.
- 14 Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу підприємства. – М.: ИПО «МП», 1996. – 169 с.
- 15 Экономический анализ хозяйственной деятельности предприятий и объединений/ Под ред. С.Б. Барнгольц, Г.М. Тация. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 407 с.
- 16 Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.:Знання, 2004. – 654 с.
- 17 Бандурка А.М., Червяков И.М., Посылкина О.В. Финансово-экономический анализ: Учебник. – Харьков: Ун-т внутр. Дел, 1999. – 394 с.
- 18 Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. Навч. посібник. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
- 19 Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посіб. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2001. – 206 с.
- 20 Довідник основних показників роботи залізниць України (1995-2005 роки). – К.: ТОВ «ВД «Мануфактура», 2006. – 44 с.

